

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جمهوری اسلامی ایران
سازمان برنامه و بودجه کشور
سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان فارس

زنان کارا و نامی استان فارس

تهیه‌کنندگان: ثریا فرهنگ

سوسن رحیمی

شماره انتشاراتی استان: ۹۷-۱۸

سرشناسه	: فرهنگد، ثریا، ۱۳۳۵ -
عنوان و نام پدیدآور	: زنان کارا و نامی استان فارس / تهیه کنندگان ثریا فرهنگد، سوسن رحیمی.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان برنامه و بودجه کشور، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۳۳۲ ص: مصور.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۰۳-۰۰۳-۲
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
موضوع	: زنان -- ایران -- فارس -- سرگذشتنامه
موضوع	: Women -- Iran -- Fars -- Biography
موضوع	: مشاهیر -- ایران -- فارس -- سرگذشتنامه
موضوع	: Celebrities -- Iran -- Fars -- Biography
موضوع	: زنان در زندگی اجتماعی -- ایران -- فارس
موضوع	: Women in public life -- Iran -- Fars
شناسه افزوده	: رحیمی، سوسن، ۱۳۴۴ -
شناسه افزوده	: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان فارس
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ / ۲ / ۱۷۳۵ / HQ
رده بندی دیویی	: ۳۰۵ / ۴۰۹۵۵۶۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۲۸۶۶۳

زنان کارا و نامی استان فارس

تهیه کننده: سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان فارس
تهیه کنندگان: ثریا فرهنگد، سوسن رحیمی
ناشر: سازمان برنامه و بودجه کشور، مرکز اسناد، مدارک و انتشارات
نوبت چاپ: اول سال
انتشار: ۱۳۹۷
شمارگان: ۵۰ نسخه
قیمت: رایگان

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

نشانی: فارس، شیراز، چهارراه حافظیه، سازمان مدیریت و برنامه ریزی فارس
تلفن: ۰۷۱-۳۲۲۹۰۹۳۱ / دورنگار: ۰۷۱-۳۲۲۹۰۹۳۷ / کدپستی: ۷۱۴۶۶۷۵۹۹۹
پست الکترونیک: info@mpo-fr.ir وبگاه: http://www.mpo.fr.ir

سپاس‌گزاری

ضمن سپاس و ستایش به درگاه ایزد منان که توانایی داد با استعانت از او بتوانیم این پژوهش را به پایان برسانیم لازم می‌بینیم از دلگرمی و همیاری دوستان که در نگارش این مجموعه ما را یاری نمودند، قدردانی نماییم:

از سرکار خانم پروانه نجاتی رئیس انجمن شعر بانوان استان که با حسن خلق و فروتنی، در جمع‌آوری اطلاعات بانوان شاعر ما را یاری فرمودند، سپاس‌گزاری نموده و همچنین از جناب آقای منصور سپهری و سرکار خانم محبوبه خطاپوش اعضای محترم هیئت مدیره پیشکسوتان ورزش فارس که با فروتنی تمام درگردآوری اطلاعات زنان ورزشکار استان کمک شایانی کردند، قدردانی می‌نماییم.

از جناب آقای ارژنگ ربیعی کارشناس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان فارس که در معرفی زنان برجسته در رشته صنایع دستی استان کمال همکاری را ابراز داشتند، صمیمانه سپاس‌گزاریم.

از تمام بانوان توانمند و فعال استان که با وجود مشغله کاری، در تهیه پرسشنامه و ارسال عکس بسیار همکاری نمودند، قدردانی می‌نماییم. همچنین از سرکار خانم مهندس یاسمن رحمانی که در امور کامپیوتری و صفحه‌آرایی ما را یاری نمودند سپاس‌گزاری می‌شود. از درگاه خداوند متعال توفیق روزافزون یکایک آنان را خواستاریم.

پیشگفتار

سپاس و ستایش پروردگار بزرگ را که به لطف و عنایت بی‌کران او توفیق تدوین کتاب *زنان کارا و نامی استان فارس* به دست آمد.

کتابی که پیش‌رو دارید حاصل تلاش دو ساله همکاران کتابخانه این سازمان به‌منظور معرفی بانوان توانمند و شناخته‌شده استان بوده که به‌نحوی در پیشبرد اهداف رشد و توسعه فارس موثر بوده‌اند.

پس از بررسی‌های به‌عمل آمده توسط پدیدآورندگان، این نتیجه حاصل شد که منابع منتشر شده درخصوص معرفی بانوان استان بسیار محدود بوده و تنها چند موضوع ادبی را دربرمی‌گیرد. بنابراین تهیه طرح پژوهشی معرفی زنان نامی فارس پس از تصویب دفتر آموزش و پژوهش سازمان به‌اجرا درآمد.

اطلاعات بانوان کارآمد و فرهیخته استان با مراجعه به منابع موجود در کتابخانه‌ها، منابع الکترونیکی و اینترنت و آرشیو شفاهی، جمع‌آوری و برای افرادی که در قید حیات و قابل دسترس بوده‌اند، پرسشنامه ارسال گردید.

در این کتاب پس از معرفی اجمالی اشخاص براساس الفبای نام، نمایه موضوعی کلی و در ذیل آن نام بانوان براساس نوع فعالیت ارائه شده، تا پژوهشگران گرامی در زمینه مورد پژوهش خود، به اسامی دسترسی داشته‌باشند.

امید است با بهره‌گیری از کتاب حاضر و آشنایی با توانمندی‌های بانوان سخت‌کوش و فعال این استان، در دستیابی به اهداف نظام و توسعه کشور بیش‌ازپیش سربلند باشیم.

از کلیه نهادها و دستگاه‌های اجرایی استان و افرادی که در تهیه و تدوین این اثر چه با تکمیل پرسشنامه و چه با ارائه اطلاعات، با پدیدآورندگان همکاری داشته‌اند تشکر می‌نمایم. همچنین از خانم‌ها ثریا فرهند، سوسن رحیمی تهیه‌کنندگان و یاسمن رحمانی همکار امور کامپیوتری طرح کمال تشکر و قدردانی را دارم.

ساسان تاج گردون

رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان فارس

فهرست مطالب

عنوان	شماره صفحه
مقدمه	۲۵
آباکیش « دوره هخامنشی »	۳۱
آبتین، نجمه	۳۱
آبش خاتون	۳۲
آبش خاتون	۳۳
آتوسا	۳۴
آذربیرا، نگار	۳۶
آرتاپاما	۳۷
آرتوزوسترا	۳۷
آرتیستون	۳۷
آزاده، شیرین (ورقا)	۳۸
آزاده، میمنت	۳۸
آغازی ارسنجانی، سکینه (عفت)	۳۹
آقا، هما (زهرا)	۴۰
آقابابایی، سیمین	۴۱
ابراهیمی، سعیده	۴۲
ابش خاتون	۴۳
اخلاقی، آزاده	۴۳

۴۴	اربابی، شهلا
۴۵	آرته زوستر
۴۵	آرتیستونه
۴۶	ارشادی، رقیه
۴۶	اشرف، رباب (افسر شیرازی)
۴۷	اعتماد، گیتی
۴۸	افتخاری، زهرا
۴۹	افراز، بهجت
۵۰	افضل، نسرين
۵۱	اقبالى، معظمه (اعظم)
۵۲	امامى، عصمت
۵۳	امامى شیرازی، مینا
۵۳	امتیاز، نزاکت
۵۵	ام سلمه بیگم شیرازی
۵۶	امین زاده، الهام
۵۷	انتظار مهدی، زهرا
۵۸	انصاری، عذرا
۵۹	ایید، طاهره
۶۰	بازیار، فاطمه
۶۱	بازیار، فرزانه

۶۱ باصری، شهناز
۶۲ بدربه
۶۳ برازجانی، فریده
۶۴ بشیریان، نسرین
۶۵ بلیغه شیرازی
۶۶ بناوئی، شکوه السادات
۶۶ بنی صدر، شیرین
۶۷ بهارلو، زهره
۶۸ بهرامی، لیلا
۶۸ بهمنی قشقایی، پروین
۷۱ بی باک
۷۲ بی بی حکیمه
۷۲ بی بی حکیمه خاتون
۷۲ بی بی حیات جهرمی
۷۳ بی بی دختران (بی بی خدیجه)
۷۴ بی بی عزیزه
۷۴ بی بی عقیفا (بی بی فاطمه بیگم) طغرائی
۷۵ بی بی فاطمه بیگم آزاد (محقق)
۷۶ بیبی ماهی (بی بی سکینه بیگم) پرتو
۷۶ بیضایی، سودابه

بیگلری، باختر	۷۷
بی نشان شیرازی	۷۸
پران، عین الشریعه	۷۸
پروانه، بتول	۷۹
پروانه، ترلان	۸۰
پرونده، معصومه	۸۱
پروین روح، شهلا (صدیقه)	۸۲
پریاوی، شمسی	۸۲
پری جهان خانم	۸۳
پور رنجبر، کوب	۸۳
تاشی خاتون شیرازی	۸۵
تدین (کدیور)، پروین دخت	۸۶
ترکان خاتون	۸۶
ترکمنی، فرخنده	۸۷
تقوی شیرازی، مریم فخر اعظم	۸۷
تمدن، رباب	۸۸
تمدن، عذرا	۸۹
توانگر، فرشته	۹۰
تورانشاه لاری	۹۱
توکلی، زویا	۹۱

توللی (فریود)، مهین	۹۳
ثابتان فدایی، صدیقه	۹۴
ثابت سروستانی، شهربانو	۹۴
جاهدی، لیلا	۹۵
جباری، سکینه	۹۶
جنابزاده، رویا	۹۷
جنابعلی جهرمی، اخترالسادات	۹۷
جوادیپور، فرانک	۹۸
جوانمردی دودمانی، ساره	۹۹
جواهری، لیدا	۱۰۰
جهان ملک خاتون	۱۰۱
جهرمی، بی‌بی عالیہ	۱۰۳
چالاک، لادن	۱۰۳
چهره‌نگار، بدرالسماء	۱۰۴
چهره‌نگار، حبیبہ زمان	۱۰۵
چهره‌نگار، عزیزہ جهان	۱۰۵
حاج سیدجوادی، فتانہ (پروین)	۱۰۵
حامدی، زهرا	۱۰۶
حامدی، مرضیہ	۱۰۷
حسین دوست، شهرزاد	۱۰۸

حسینی الهاشمی، عزیزه	۱۰۹
حسینی الهاشمی، قمر	۱۰۹
حکمت، فروغ	۱۱۲
حکیم الهی، نادره	۱۱۳
خادم شیرازی، فاطمه	۱۱۴
خاکپور، افسانه	۱۱۵
خان زاده	۱۱۶
خان سلطان خاتون	۱۱۷
خدام محمدی، فاطمه (الهه)	۱۱۸
خدیجه خانم	۱۱۸
خردمندی، زینب	۱۱۹
خطاپوش، محبوبه	۱۱۹
خلیلی، هوروش	۱۲۰
خنیاء، طاهره	۱۲۱
خوارانزم (دوران ساسانی)	۱۲۲
خواند سلطان	۱۲۲
خوشبخت، زهرا	۱۲۲
خیراندیش، گوهر	۱۲۳
دادفر، نسرین	۱۲۴
دانا، میمنت	۱۲۵

دانشفرد، مریم.....	۱۲۶
دانشور، سیمین.....	۱۲۸
دختر ابن مقله شیرازی (بیضاوی).....	۱۳۱
درخشان، قمرالزمان.....	۱۳۲
دستغیب، سیده معصومه.....	۱۳۳
دستغیب، گوهرالشریعه.....	۱۳۴
دستغیب، مینا.....	۱۳۴
دستوری، ناهید.....	۱۳۵
دوایی، نیکی (آذرتاج).....	۱۳۶
ده‌بزرگی، شهلا.....	۱۳۸
دهقان ابنوی، زهرا.....	۱۳۹
ذاکری نیا، مریم.....	۱۴۰
ذوالقدر، بانو زمان.....	۱۴۱
ذوالقدر(میرصادقی)، میمنت.....	۱۴۲
رام بهشت.....	۱۴۳
راهدار، یلدا.....	۱۴۴
رجبی، رویا.....	۱۴۵
رحمانی، رویا.....	۱۴۵
رستم زاد، کتابیون.....	۱۴۷
رستمی، نرجس خاتون.....	۱۴۸

۱۴۹	رضازاده شیرازی، طاهره
۱۴۹	روح‌انگیز
۱۵۰	روحانی، گلوریا
۱۵۱	ریاحی، لیلی
۱۵۲	رئسی، فریبا
۱۵۳	زارع، نیلوفر
۱۵۴	زارع کازرونی، نجمه
۱۵۵	زارعی، سیده معصومه
۱۵۶	زارعی، فاطمه
۱۵۶	زاهده خاتون
۱۵۷	زبیده شیرازی
۱۵۸	زرآور، فروزنده
۱۵۹	زرنویس زاده، محبوبه
۱۵۹	زمانی، پروین
۱۶۰	زندپور (شیرازی)، فخرالملوک
۱۶۱	زنددخت شیرازی
۱۶۱	زینا شیرازی
۱۶۲	زینب
۱۶۲	زینب صدریه
۱۶۳	ساره

سام، فلورا	۱۶۳
ستوده، هاجر	۱۶۴
سجادی، شهره	۱۶۵
سعادت، زهرا	۱۶۶
سعدی نژاد، قدسیه	۱۶۷
سلاحی، مهناز	۱۶۸
سلطان بخت آقا	۱۶۸
سلطان پادشاه	۱۶۸
سلطان حاجیه	۱۶۹
سلطان خانم	۱۶۹
سلمان پور، سیلوانا	۱۷۰
سلیمان پور، سیما	۱۷۱
سمنگویی، شهدخت (نانوش)	۱۷۲
سمنگویی، فرشته	۱۷۳
سمیعی شیرازی، هما	۱۷۳
سیاحی، سکینه	۱۷۴
شادمان (نمازی)، فرنگیس	۱۷۵
شاهین، فتانه	۱۷۵
شریعت، گوهرالزمان	۱۷۶
شعبان زاده، سارا	۱۷۶

۱۷۷	شعله، بلقیس
۱۷۸	شمس، راضیه (شهرزاد)
۱۷۹	شنتیا، فرنگیس
۱۸۰	شهیم، سیما
۱۸۰	شیخی، نسرین
۱۸۰	شیرازی، بیبی آغا
۱۸۱	شیرازی، رضیه خانم
۱۸۱	شیرازی، مژگان
۱۸۱	شیرازی، مهین
۱۸۲	صادقی فسایی، سهیلا
۱۸۳	صبرکن، مهوش
۱۸۳	صداقت پور شیرازی، صفیه
۱۸۳	صدریه زینب
۱۸۴	صفوی، افسانه
۱۸۵	صنعت لاری فداغی
۱۸۶	طاقدیس، سوسن
۱۸۷	طهماسبی سروستانی، راحله
۱۸۸	طهمورثی، خاتون
۱۸۹	عبادت، ریحانه
۱۹۰	عباسی، بتول

۱۹۰	عباسی، خدیجه (بیتا)
۱۹۱	عباسی، فروغ
۱۹۲	عباسیان، سیده امینه
۱۹۳	عبداللهی، ساره
۱۹۳	عبداللهی، منیژه
۱۹۵	عبدشیحی، نسرین
۱۹۶	عشرت
۱۹۷	عصفوری، پربوش
۱۹۸	عطایی، مرضیه
۱۹۹	عظیمی، آزاده
۲۰۱	عماد، عطیه
۲۰۲	عنایت، حلیمه
۲۰۳	عود پرتاوس، پروین
۲۰۴	فاتح نژاد، زهرا
۲۰۵	فاخر، الهه
۲۰۶	فاضلی، فاطمه
۲۰۷	فتحی زاده، مریم
۲۰۷	فربود، مهین
۲۰۸	فرزین، فرزانه
۲۰۹	فروین، مریم

۲۱۰.....	فلاحی، زیبا.....
۲۱۱.....	فولادفر، سوسن.....
۲۱۲.....	فهندژ سعدی، فرزانه.....
۲۱۳.....	فیروز، صفیه (نمازی).....
۲۱۴.....	فیروزه شیرازی.....
۲۱۴.....	قائدی، فاطمه.....
۲۱۵.....	قائمی، سیده زهرا.....
۲۱۶.....	قزلی جهرمی، شاهانه.....
۲۱۸.....	قشقایی نژاد، فاطمه.....
۲۱۹.....	قلاتیان، سوگل.....
۲۲۰.....	قلندری، اعظم.....
۲۲۱.....	قوامی، زینت الملک.....
۲۲۲.....	قهارترس، زری.....
۲۲۳.....	کاساندان.....
۲۲۴.....	کاظمی، مریم.....
۲۲۵.....	کامران آزاد، زهره.....
۲۲۶.....	کدیور، پروین.....
۲۲۷.....	کدیور، جمیله.....
۲۲۸.....	کراچی، روح انگیز.....
۲۲۹.....	کردوجین.....

۲۳۰	کریمیان، زهرا
۲۳۰	کریمیان، زهرا
۲۳۱	کشاوری، فاطمه
۲۳۳	کشمیری زاده، نصرت الملوک
۲۳۴	کمانی، اشرف السادات
۲۳۵	کمپانی، الناز
۲۳۶	کوشکی جهرمی، مریم
۲۳۷	کوکب
۲۳۸	گالستیان، کارمن
۲۳۸	گردیه
۲۴۰	گلستان، فخری
۲۴۱	لاری، فاطمه
۲۴۱	لاله و لادن
۲۴۳	لرنژاد، فیروزه
۲۴۴	لطفی، مینا
۲۴۴	مارشال بیرغیبی، بتول (پروین)
۲۴۶	متاله، مهین
۲۴۷	مج
۲۴۸	مخدوم زاده
۲۴۸	مداحان شیرازی، مژگان

۲۴۹.....	مردانی، مزده
۲۵۰.....	مریدی، نرجس
۲۵۰.....	مریم سلطان (نزهت الملوک)
۲۵۱.....	مزارعی، الهام
۲۵۲.....	مزارعی، زهرا
۲۵۳.....	مشتري خانم
۲۵۳.....	معتكف، نفیسه
۲۵۴.....	معدل، اختر الملوک
۲۵۵.....	معرفت، افسر
۲۵۶.....	معصومه خاتون شیرازی
۲۵۶.....	معمار، زهرا
۲۵۷.....	معینی، زهرا
۲۵۷.....	معینی، مریم
۲۵۸.....	مقتدی، پریسا
۲۵۹.....	مقدسی، ملا فاطمه
۲۵۹.....	ملولی شیرازی
۲۶۰.....	منصورآبادی، شراره
۲۶۱.....	منصوری، شمس الحیاء
۲۶۱.....	منصوری، شهپر السادات
۲۶۲.....	منصوری نژاد، رعنا

۲۶۳ موسوی، سیده نجمه
۲۶۴ موسوی، فرشید
۲۶۵ مویدی، سیمین تاج
۲۶۶ میرصادقی، میمنت
۲۶۶ میرهادی، مریم
۲۶۷ مینو شیرازی، بی بی آغا
۲۶۷ بی بی آغا
۲۶۸ ناصری، فخری
۲۶۸ ناموس، عالمتاج
۲۶۹ ناهید شیرازی، مریم
۲۷۰ نجات اللهی، سرور
۲۷۱ نجاتی، پروانه
۲۷۲ نسابه، عفت
۲۷۳ نسابه، سکینه بیگم
۲۷۳ نصر، طاهره (سها)
۲۷۴ نظیر شیرازی
۲۷۴ نکیسایی، آذر
۲۷۵ نمازی، فرنگیس
۲۷۶ نواب، هما
۲۷۶ نوابی، هوروش

۲۷۸.....	نوروزی، سلطنت
۲۷۹.....	نوری‌بد، پروین
۲۸۰.....	نهانی شیرازی
۲۸۱.....	نیازکار، فرح
۲۸۲.....	نیک روی، افسر
۲۸۲.....	نیک‌کار، ملیحه
۲۸۴.....	نیکو، طیبه
۲۸۵.....	وجدی شیرازی، شاداب
۲۸۶.....	وحیدی، سیمین دخت
۲۸۷.....	هاشمی معصومی، الهام
۲۸۸.....	هدایتی فرد، ندا
۲۸۹.....	همایونی، مریم
۲۹۱.....	هوشمند راد شیرازی، نجم‌الحاجیه
۲۹۱.....	یزدان پناه، لیلا
۲۹۴.....	یزدان پناه، مهشید
۲۹۵.....	یزدانی، فلور
۲۹۷.....	نمایه
۳۲۵.....	منابع و مأخذ
۳۲۹.....	پرسشنامه

مقدمه

به لاله نرگس مخمور گفت وقت سحر
 که هر که در صف باغ است صاحب هنریست
 خوش آنکه نام نکوئی به یادگار گذاشت
 که عمر بی ثمر نیک، عمر بی ثمریست
 کسی که در طلب نام نیک رنج کشید
 اگر چه نام و نشانیش نیست، ناموریست
 «پروین اعتصامی»

نظرهای دانشمندان علوم اجتماعی و علمای مدیریت و یافته‌های علمی و تجربیات به‌دست‌آمده در دهه‌های اخیر، بیان‌کننده‌ی این واقعیت است که در جوامع بشری، عامل انسانی، رکن برجسته توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی هر جامعه است. نیروی انسانی کارآمد، شامل زنان و مردان مصمم، خردمند و شایسته که دارای بینش خدمت به جامعه بوده و تحت مدیریت نظام، همگام با سایر عوامل در تعالی عرصه‌های گوناگون جامعه، طرح‌های مورد لزوم را طراحی، تدوین و اجرا می‌نمایند. باتوجه‌به اینکه زنان نیمی از جمعیت هر کشوری را تشکیل می‌دهند در مباحث توسعه، سهم آنان در فرایند نوسازی و حرکت به‌سوی پیشرفت‌های مادی و فکری به شدت مورد توجه قرار گرفته و بدون حضور موثر و واقعی آنان، توسعه و پیشرفت امری ناقص و محکوم به شکست خواهد بود.

زن ایرانی در گذر زمان:

در ایران باستان، زنان مورد احترام بوده و گاهی نقش اساسی در اعتلای کشور و بسامان نمودن اوضاع اجتماعی، تربیتی و اخلاقی اجتماع داشته‌اند. درآیین‌های کهن، زن در ترویج نیکی‌ها و مشارکت در دستیابی جامعه به کردارها و پندارهای نیک حضور فعال داشته‌است.

در میراث فرهنگی کهن ایرانی، زانی در ایجاد وقایع گرانبیار که گه‌گاه مسیر تحولات را دگرگون نموده، مشاهده می‌شوند که به‌طور نمونه می‌توان از زنان فرزانه و دلیر در شاهنامه حکیم ابوالقاسم فردوسی - که حاصل پرورش در دامان آیین‌های کهن ایرانی بوده‌اند - یاد کرد. در طول تاریخ، زنان بسیاری در حکومت و کشورداری حضور داشته‌اند که خود یا حکومت می‌کرده‌اند و یا پادشاهان را تحت قدرت و نفوذ سیاسی خود در آورده‌بودند، به‌ویژه مادر و همسر شاه، بیش از همه از نفوذ و قدرت خود در راه پیشبرد امور و میانجی‌گری استفاده می‌کردند. در ادبیات و عرفان نیز زنان نامداری پا به‌عرصه وجود نهاده و به سهم خود بر گنجینه گران‌سنگ فرهنگی کشور افزوده‌اند.

زنان نقش بی‌سابقه‌ای در انقلاب‌ها و رویدادهای سیاسی - اجتماعی داشته‌اند. هرچند در انقلاب مشروطیت به‌علل گوناگون، فضای مناسبی برای حضور پررنگ زنان وجود نداشت، لیکن به لحاظ اوضاع سیاسی - اجتماعی حاصل از تحولات سریع ناشی از تولد احزاب و تشکل‌های سیاسی و رشد تفکرات آزادی‌خواهی، زنان نیز در سیر تحولات انقلاب مشروطه اثرگذار بوده‌اند و اگر چه در نهایت اهداف عالی انقلاب مشروطه تحقق نیافت، اما آثار خواسته‌ها و بینش‌های به‌وجودآورنده‌ی انقلاب مشروطه، جامعه را برای تحولات آینده سرزنده نگهداشت و زنان نیز در دهه‌های بعد، با تاسی از آموزه‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی، دین خود را در فراهم نمودن امکانات فعالیت‌های اجتماعی، علمی و فرهنگی ادا نمودند. بدون حضور حماسی زنان در دوران آغازین گسترش و پیروزی انقلاب اسلامی و نیز جنگ تحمیلی، تحقق اهداف و آرمان‌های این دو واقعه بزرگ تاریخ معاصر ایران، مقدر و ممکن نبود. در دهه‌های اخیر نیز، تداوم فعالیت‌های زنان در عرصه‌های اجتماعی و علمی، مبین توانمندی‌های آنان برای تحقق اهداف برنامه‌های کلان جامعه است.

پیشینه‌ی پژوهش

پس از بررسی‌هایی درباره‌ی موضوع مورد نظر و اهداف آن، مشخص شد که منابع تدوین شده در مورد زندگی‌نامه زنان نامی در تمام رشته‌ها، در سطح کشور و جهان بوده و در استان چنین

پژوهشی که کلیت داشته و همه موضوع‌ها را دربرگیرد، تهیه نشده‌است. منابع موجود تنها به معرفی بانوان نامی استان در یک یا دو موضوع پرداخته‌اند. به‌عنوان مثال می‌توان به کتاب‌های *مشاهیر زنان ایرانی و پارسی‌گوی*، *دائرةالمعارف زن ایرانی*، *فرهنگنامه زنان ایران و جهان*، *تذکره زنان شاعر فارس* اشاره کرد. گفتنی است در هیچ‌یک از فرهنگ‌نامه‌های موجود، نام و مشخصات بسیاری از بانوان صنعتگر، کارآفرین، نیکوکار و خیر و سایر فعالان حوزه‌های تخصصی ارائه نشده‌است.

بنابراین هدف از این پژوهش معرفی زنان کارآمد و نامداری است که در سطح استان فعالیت‌های چشمگیری داشته و در تمام زمینه‌ها افتخارآفرین بوده‌اند.

ضرورت و اهمیت پژوهش:

تدوین اثری جامع که به معرفی زنان نامی استان در گذر تاریخ بپردازد، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. هدف اصلی این تحقیق، معرفی زنان کارا و نامی استان فارس، به منظور بیان توانایی و نقش اساسی آنان در دستیابی به اهداف رشد و توسعه کشور است و چون در این مورد، بررسی منابع موجود در کتابخانه‌ها، از قبیل زندگینامه‌ها، تذکره‌ها و سایر منابع، منتج به این واقعیت شد که اثری تخصصی در موضوع معرفی بانوان کارآمد استان فارس تدوین نشده و کتاب‌های موجود پاسخگوی نیاز پژوهشگران در حوزه استان نیست، ضرورت تحقیق در این موضوع، به‌صورت طرح پژوهشی به دفتر آموزش و پژوهش سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان ارائه شد و پس از تأیید و تصویب طرح، امر تحقیق با روش پیمایشی (کتابخانه‌ای - میدانی) آغاز گردید.

بنابراین کتاب حاضر به معرفی و بیان شرح حال مختصر و آثار زنان کارا و نامی استان فارس در حوزه‌های مختلف، از گذشته دور تا پایان سال ۱۳۹۵ می‌پردازد. درضمن، باتوجه به محدودیت زمان مقرر تحقیق و نبود امکان دسترسی به اطلاعات کلیه بانوان کارآمد استان، نام و زندگینامه برخی از زنان توانمند درج نشده‌است.

اگرچه در تهیه اثر حاضر، سعی شده پس از بررسی منابع موجود و ارسال پرسشنامه، اسامی و زندگینامه‌ها استخراج گردد، بدیهی است که این کتاب، نمی‌تواند خالی از عیب و نقص بوده و

ممکن است به علت گستردگی کار نام فردی از قلم افتاده باشد، در این صورت از بانوان فرهیخته که نامشان در این اثر درج نشده و خوانندگان محترم پوزش خواسته و پذیرای انتقادات برای رفع کاستی‌ها خواهیم بود تا اگر با عنایت خداوند متعال توفیقی حاصل گردید در مجلدات بعدی متنی کامل‌تر در اختیار مخاطبان قراردهیم.

قابل توضیح است که برخی از افراد بنا به دلایلی از پرکردن اطلاعات پرسشنامه امتناع ورزیده و با ما همکاری لازم را ننموده‌اند که از ذکر نام این افراد صرف نظر شده‌است.

روش اجرای پژوهش

انتخاب و تدوین مدخل:

در پژوهش حاضر از روش پیمایشی (کتابخانه‌ای - میدانی) استفاده شده‌است. در ابتدا با بررسی دانشنامه‌ها و مراجع فارسی موجود در کتابخانه‌ها و جستجو در منابع الکترونیکی و اینترنت به گردآوری اسامی و زندگینامه بانوان استان فارس اقدام شد. سپس برای شخصیت‌های معاصری که امکان دسترسی به آنان وجود داشت، با استفاده از تحقیقات میدانی در چارچوب ارسال پرسشنامه، زندگینامه‌ها جمع‌آوری شد که بر اساس اطلاعات درج شده توسط خود فرد، مطالب در پژوهش ارائه شده‌است. شایان ذکر است که برای معرفی بانوان توانمند استان در هر موضوع شاخص‌هایی مد نظر بوده و اسامی براساس نوع فعالیت، با شاخص‌ها تطبیق داده شده‌است. به‌عنوان مثال در بخش استادان دانشگاه و پژوهشگران، افتخارات علمی و پژوهشی و چاپ کتب غیردرسی؛ در مورد ورزشکاران، مدال‌های کشوری و بین‌المللی؛ در بخش شاعران و نویسندگان، چاپ کتاب؛ در حوزه فعالان صنایع دستی، جوایز کشوری و دریافت مهر اصالت و در زمینه سینما و تئاتر، چهره‌های معروف و فعال از شاخص‌های موجود بوده‌است.

در پایان هر مدخل، منابعی که مورد استفاده قرار گرفته، ارائه شده‌است. در مورد افرادی که اطلاعات آنان فقط در یک مدرک دیده شده برای جلوگیری از ارائه اطلاعات نادرست، عین جمله‌های منبع، درج شده و نام مدرک تحت عنوان کتابشناسی آورده شده‌است. از طرفی یافتن زنان فعالی که نامشان در جایی ثبت نشده کار را بسیار مشکل کرد که با ارسال نامه به

دستگاه‌های مربوط و انجمن‌های علمی و ادبی تا حدودی موفق به شناسایی این افراد شده و با ارسال پرسشنامه، اطلاعات برخی که همکاری نمودند، جمع‌آوری شد. شایان ذکر است که تعدادی از بانوان هنرمند و صنعتگر مایل به درج نامشان در طرح نبوده و یا به تماس‌ها پاسخ ندادند. گفتنی است که در مواردی معدود، به‌عللی، اطلاعات بعضی از شخصیت‌ها حذف شده‌است.

حجم مدخل

زنان کارا و نامی استان فارس شرح حال حدود ۳۰۰ شخصیت برجسته از زنان تاثیرگذار استان در رشته‌های مختلفی مانند ادبیات، هنر، علوم طبیعی، علوم اجتماعی، ورزش و شخصیت‌های اسطوره‌ای و تاریخی را بیان می‌کند.

حجم مقالات بسته به میزان اهمیت مدخل‌ها و نیز میزان اطلاعات به‌دست‌آمده درباره آنها می‌باشد. همچنین معرفی بزرگان و شخصیت‌های گوناگون علمی، ادبی، تاریخی، دینی، ورزشی و... بدون در نظر گرفتن هرگونه شرایط سیاسی، اجتماعی، ملیتی و... صورت گرفته‌است.

ساختار مدخل

کتاب *نظمی الفبایی* دارد و مدخل‌ها براساس نام‌خانوادگی و نام کوچک مرتب شده‌است. پس از نام کوچک شخص، سال تولد - وفات و محل تولد آورده شده‌است. در مواردی که تاریخی یافت نشده به ذکر قرن اکتفا گردیده‌است. حرفه شخص، عکس شخصیت و پس از آن شرح مختصری از زندگی، فعالیت‌های وی و فهرست آثار ارائه می‌شود. گفتنی است که در بعضی موارد یا به عکس شخصیت دسترسی نبوده و یا برخی عکس‌ها به علت قدمت، کیفیت خوبی نداشته که در این صورت مدخل بدون عکس است. در پایان هر مقاله، فهرست منابعی که در تالیف مقالات از آن استفاده شده با عنوان کتابشناسی معرفی شده‌است. در چند مورد هیچ‌گونه اطلاعاتی درباره‌ی شخص به‌دست نیامده که تنها به ذکر نام و نوع فعالیت اکتفا شده‌است.

ذکر نکته‌های زیر ضروری است:

۱- بانوانی که زندگینامه آنان در این طرح ارائه شده یا به‌طور کلی متولد و پرورش یافته در استان فارس هستند یا خارج از استان متولد شده ولی سال‌هاست که در فارس زندگی کرده و به‌نحوی در این استان تاثیرگذار بوده و یا خارج از استان تولد شده و پرورش یافته ولی اصالتا فارسی هستند.

۲- نام‌های قدیمی مانند: /مسلمه بیگم شیرازی یا بی‌بی حیات جهرمی با نام اول آورده شده‌است.

۳- انتخاب اسم مشهورتر به‌عنوان مدخل اصلی و ایجاد مدخل ارجاعی نام غیر اشهر به اشهر در این فرهنگ‌نامه تنظیم گردیده که با «نگاه کنید به» مشخص شده‌است. مانند:

تقوی شیرازی، مریم فخر اعظم
نگاه کنید به:
گلستان، فخری

نمایه‌ی موضوعی

باتوجه به ضرورت کار، برای دستیابی سریع و بهتر نشان دادن اطلاعات، فهرستی از موضوع‌ها در رشته‌های مختلف تهیه و با ارجاع به صفحاتی که محل اطلاعات مورد نظر را نشان می‌دهد، در پایان کتاب ارائه شده‌است. الگوی انتخاب موضوع‌ها بر مبنای موضوع‌های انتخاب شده در فرهنگ‌نامه *زنان ایران و جهان* است. همچنین افرادی که در چند رشته فعالیت داشته‌اند در نمایه، نام آنها ذیل هر رشته تکرار شده‌است.

آباکیش « دوره هخامنشی »

ملکه

آباکیش یکی از بانوان فرهیخته‌ی پارسی است که نامش به سبب اهمیت وجودی او در لوحه شماره ۱۵ از الواح تخت جمشید آمده و بدین سبب به روزگار ما رسیده‌است. در این لوحه چنین آمده‌است: " به فرمان شاه مبلغ ۱۶۵ سکه نقره از سوی یکی از مدیران برای مخارج لازم زنانی که مامور نگهداری از اسب‌های بانو آباکیش هستند به بانوی مزبور ارزانی شد." بنا بر پژوهش‌هایی که به تازگی انجام شد آباکیش ملکه دربار یکی از پادشاهان هخامنشی بوده‌است.

کتابشناسی:

دانشنامه زنان فرهنگساز ایران و جهان: زن از کتیبه تا تاریخ، پوران فرخزاد، تهران، زریاب، ۱۳۷۸. ج ۱. ص. ۲۳-۲۴.

کارنامه‌ی زنان کارای ایران (از دیروز تا امروز)، پوران فرخزاد، تهران، نشر قطره، ۱۳۸۱. ص. ۱۵.

آبتین، نجمه: ۱۳۶۱ - شیراز :

ورزشکار

خانم نجمه آبتین در سال ۱۳۶۱ در شیراز به دنیا آمده‌است. فرزند سوم از خانواده‌ای شش نفره است. از کودکی ورزش ژیمناستیک را آغاز کرد و بعد به دنبال پدر و برادرانش به هنرهای رزمی پرداخت؛ وی به عنوان نخستین زن تیرانداز ریکرو ایران در رشته تیر و کمان موفق به کسب سهمیه المپیک پکن شد. او همچنین سومین دختر از کاروان اعزامی ایران به المپیک پکن بود. پیش از او سارا خوش‌جمال فکری در تکواندو و هما حسینی در قایقرانی سهمیه گرفتند. نجمه آبتین در سن ۱۷ سالگی و در سال ۱۳۷۸ در کلاس‌های آموزش تیراندازی با کمان فدراسیون ثبت‌نام کرد و در سال ۱۳۸۳ به عضویت تیم ملی ایران پذیرفته شد. آبتین در مصاحبه‌ای گفته بود

که چشمانش آستیگمات هستند. با این وجود او در مسابقات تیراندازی از عینک و لنز استفاده نمی‌کند. او در رنکینگ فدراسیون جهانی تیراندازی با کمان (فیتا) صد و دومین تیرانداز ریکرو دنیا به حساب می‌آید. نجمه آبتین پس از مسابقات آسیایی تهران (۱۳۹۰ش) در کنار ورزش به تحصیل نیز پرداخته‌است. او در حال حاضر به‌عنوان مربی و ورزشکار در جامعه ورزشی حضور فعال دارد.

کتابشناسی:

فرهنگ‌نامه زنان ایران و جهان، گروه مولفین. سرویراستار: محمد سهرابی؛ دبیر علمی: مهناز مقدسی. تهران، ارتباط نوین، ۱۳۹۳. ص. ۲۰

https://fa.wikipedia.org/wiki/نجمه_آبتین (Acc:2017/02/20, 15:13)

<http://www.tebyan.net/newindex.aspx?> (Acc: ۱۳۹۵/۰۴/۰۲)

<http://www.avaxnet.com/thread-8221.html> (Acc: 2017/03/10)

آبش خاتون: - ۶۸۵ : شیراز

فرمانروا

آبش خاتون دختر اتابک سعدبن ابوبکر بن سعد زنگی (سلغری) و ترکان خاتون 'ملکه ایران در قرن هفتم قمری بود و آخرین اتابک و تنها فرمانروای زن استان فارس و چهارمین پادشاه زن در دولت‌های اسلامی است که از سوی ایلخان مغول، اتابک شیراز بوده‌است. پس از مرگ پدرش در ۶۵۸ق.، مادرش مدتی بر فارس حکومت کرد، اما در سال ۶۶۱ق. به فرمان سلجوق شاه به قتل رسید. در پی آن در سال ۶۶۲ق. آبش خاتون به دستور هلاکو با پسرش منکو تیمور ازدواج کرد و چون فارس جزئی از دولت ایلخانان گردید به حکومت در فارس منصوب شد. آبش خاتون در سال ۶۸۵ه. ق. به دلیل بیماری در تبریز درگذشت. وی را برطبق رسوم مغولان با ظروف طلا و

نقره در چرنداب تبریز دفن کردند، اما پس از مدتی دخترش جنازه وی را از تبریز به شیراز آورد و در رباط آبش در شیراز دفن شد. با مرگ او سلسله سلغریان منقرض شد. آبش خاتون زنی دانشمند و کاردان بود. وی در زمان حکومتش با استفاده از روابطی که داشت توانست شیراز را از حمله مغول در امان نگاه دارد و آبادانی این شهر توانست بسیاری از هنرمندان را به شیراز جلب کند که بعدها بسیاری از هنرها به خصوص نگارگری و مکتب شیراز به وجود آمد. از آثار و کارهای عمرانی او می توان، رباط آبش را نام برد. رباط آبش در جنوب شرقی شیراز، نزدیک میدان دفاع مقدس و جنب آتش نشانی قرار دارد و آرامگاه آبش خاتون و در حقیقت آرامگاه خاندان سلغری است که بزرگان این خاندان چون سعدین زنگی و ابوبکرین سعد و نیز ام کلثوم، از نوادگان امام حسن (ع) در آنجا دفن شده اند. شیخ اجل سعدی شیرازی نیز در مدح او اشعاری سروده است.

کتابشناسی:

- دانشنامه زنان فرهنگساز ایران و جهان: زن از کتیبه تا تاریخ، پوران فرخزاد. تهران، زریاب، ۱۳۷۸. ج. ۱. ص. ۲۴-۲۵
- فرهنگ نامه زنان ایران و جهان، گروه مولفین. سرویراستار: محمد سهرابی؛ دبیر علمی: مهناز مقدسی. تهران، ارتباط نوین، ۱۳۹۳. ص. ۹۱-۹۲
- کارنامه زنان مشهور ایران از قبل از اسلام تا عصر حاضر، مولف و گردآورنده فخری قویمی (خشایار وزیری). ص. ۴۶-۴۷.

آبش خاتون : قرن ۸ ه.ق.

کاردان و سیاستمدار

آبش خاتون دختر شرف الدین مظفر، فرمانروای فارس و کرمان و خواهر خواجه امیر مبارزالدین محمد مظفر بنیان گذار سلسله ی مظفری در فارس، زنی زیرک و کاردان بوده است. حکومت آل مظفر در فارس به دلیل کاردانی و سیاستمداری وی بوده است. آبش خاتون پس از مرگ پدر، از به تاراج رفتن اموال خانواده و کشته شدن برادرش ممانعت کرد و با تیزهوشی نظر سلطان محمد خدابنده حاکم تبریز را به دست آورد و توانست علاوه بر به دست آوردن القاب و عناوین از دست رفته

پدر، برادر را نیز به حکومت فارس و میبد برساند. به این ترتیب می‌توان آبش خاتون را پایه‌گذار راستین سلسله مظفری فارس در قرن ۸ ه.ق. دانست.

کتابشناسی:

دانشنامه زنان فرهنگساز ایران و جهان: زن از کتیبه تا تاریخ، پوران فرخزاد. تهران، زریاب، ۱۳۷۸. ج. ۱. ص. ۲۵.

دایره‌المعارف زن ایرانی، به سرپرستی اجتهادی، دبیر سرپرست بخش مدخل‌گزینی محسن بهلولی فسخودی؛ سرویراستار اسداله معظمی‌گودرزی. تهران، بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی، ۱۳۸۲. ج. ۱. ص. ۵۷ - ۵۸.

کارنمای زنان کارای ایران (از دیروز تا امروز)، پوران فرخزاد. تهران، نشر قطره، ۱۳۸۱. ص. ۱۶.

آتوسا: ۵۵۰ - ۴۷۵ پیش از میلاد مسیح

ملکه

آتوسا (۵۵۰ تا ۴۷۵ پیش از میلاد مسیح) دختر کوروش کبیر و مادرش کاساندان، همسر دو پادشاه هخامنشی کمبوجیه و داریوش یکم، مادر خشایار شاه و یکی از معروف‌ترین ملکه‌ها در تاریخ ایران قدیم بوده‌است. از میان دختران همانام آن دوره، مهم‌تر از همه آتوسا دختر بزرگ کوروش بود. خواهر و همسر اردشیر دوم و همسر اردشیر سوم زنان دیگری بودند که آتوسا نام داشتند.

لقب «بانو» که یک عنوان مذهبی است پس از آن‌ها به وی داده‌شد. با توجه به اینکه آتوسا توانایی خواندن و نوشتن را به‌طور کامل داشت، در پیشبرد آموزش درباریان نقش بسیار مهمی را ایفا نمود. او به گواهی تاریخ افزون بر آشنایی با شیوه خط نویسی نخستین بانوی شاعر شناخته‌شده‌ی ایرانی نیز هست.

آتوسا پس از ازدواج با داریوش یکم از قدرت فوق‌العاده و هوش سرشار خود بهره جست و در جنگ‌ها، راهنمای همسر و سپاهیان شد. آتوسا زنی با قدرت بود، او یکی از برجسته‌ترین زنان ایران است، او مادر خشایار شاه یکی از شاهان با قدرت هخامنشی است کسی که برای نخستین بار توانست غرب را به‌زانو در بیاورد.

بزرگترین فرزند آتوسا خشایار شاه به علت نفوذ و قدرت آتوسا بعد از پدر به تخت نشست. چرا که داریوش اول پسران بزرگتر از خشایار شاه نیز داشت. آتوسا در امور مملکت نیز دخالت کافی داشته و مسلط بر فرزند خود بود. به طوری که بنابر نظر هرودت، مورخ یونانی سده ۵ پ.م، داریوش به ترغیب آتوسا برای فتح یونان اقدام کرد و نیز در انتخاب خشایارشا به جانشینی داریوش نقش داشت، ولی گویا مورخان و پژوهشگران معاصر، بنابر شواهدی، در این مطالب تردید کرده‌اند. آتوسا دارای مهر ویژه و جایگاه بارعام همانند داریوش بزرگ بوده‌است.

نام آتوسا در الواح گلی ایلامی تخت جمشید آمده‌است. در یکی از لوح‌ها به میزان جو و گندمی اشاره شده که از درآمد مالیات به او اختصاص داشته‌است.

آتوسا سیاستمدارترین و نیرومندترین زن حرمسرا بود به‌ویژه پس از بر تخت نشستن خشایار شاه در ۴۸۶ پ.م به طور رسمی مادر شاه شد و مقام مهمی در دربار یافت. از چگونگی و تاریخ مرگ وی اطلاعی در دست نیست، ولی به استناد کتب تاریخی احتمالاً بانوی بانوان و ملکه مادر در آرامگاه داریوش در نقش رستم در کنار همسرش مدفون شده‌است.

کتابشناسی:

دانشنامه زنان فرهنگساز ایران و جهان: زن از کتیبه تا تاریخ، پوران فرخزاد. تهران، زریاب، ۱۳۷۸. ج. ۱. ص. ۳۲ - ۳۳

دایره‌المعارف زن ایرانی، به سرپرستی اجتهادی، دبیر سرپرست بخش مدخل‌گزینی محسن بهلولی فسخودی؛ سرویراستار اسداله معظمی تهران، بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی، ۱۳۸۲. ج. ۱. ص. ۳ - ۵

فرهنگ‌نامه زنان ایران و جهان، گروه مولفین. سرویراستار: محمد سهرابی؛ دبیر علمی: مهناز مقدسی. تهران، ارتباط نوین، ۱۳۹۳. ج. ۱. ص. ۶

کارنامه زنان مشهور ایران از قبل از اسلام تا عصر حاضر، مولف و گردآورنده فخری قویمی (خشایار وزیری) ص. ۲۱

کارنامه‌ی زنان کارای ایران (از دیروز تا امروز)، پوران فرخزاد. تهران، نشر قطره، ۱۳۸۱. ص. ۲۰ - ۲۱

آذربیرا، نگار: ۱۳۵۰ - شیراز

مدرس دانشگاه و پژوهشگر

خانم دکتر نگار آذربیرا فرزند محمدعلی در سال ۱۳۵۰ در شیراز متولد شد. دوران دبستان و دبیرستان خود را در شیراز گذراند. سال ۱۳۶۸ در رشته پزشکی عمومی دانشگاه علوم پزشکی شیراز پذیرفته شده و در سال ۱۳۷۵ فارغ‌التحصیل گردید. از سال ۱۳۷۷ تا ۱۳۸۱ در رشته تخصصی پاتولوژی همین دانشگاه ادامه تحصیل داد. عناوین رساله‌های وی در دوره عمومی و تخصصی *تمایز سلول‌های پرتوان القایی (IPS) و سلول‌های بنیادی مزانشیمی (MSC) به سمت سلول‌های مولد انسولین و اثرات مختلف فارماکوژنتیک و ایمونژنتیک در رد حاد پیوند کبد کلیه و پانکراس* است. ایشان از سال ۱۳۸۳ تا کنون عضو هیئت علمی مرکز پیوند اعضا و از سال ۱۳۹۳ استاد تمام دانشگاه بوده و در حال حاضر نیز معاون آموزشی انستیتو سلول‌های بنیادی دانشگاه علوم پزشکی شیراز است. همچنین علاوه بر فعالیت در زمینه سرجیکال پاتولوژی (به ویژه تومورهای استخوان و مغز)، در زمینه جداکردن سلول‌های جزایر لانگرهانس از پانکراس (با همکاری بخش پیوند دانشگاه علوم پزشکی شیراز) و نیز تمایز سلول‌های پرتوان القایی (IPS) و سلول‌های بنیادی مزانشیمی (MSC) به سمت سلول‌های مولد انسولین فعالیت دارد. در این زمینه دانشجویان مقاطع کارشناسی ارشد و دکترا نیز زیر نظر ایشان مشغول گذراندن پایان‌نامه هستند. وی از سال ۱۳۸۷ - ۱۳۹۳ مقام پژوهشگر برتر استان فارس و دانشگاه علوم پزشکی شیراز و همچنین جشنواره رازی را به‌خود اختصاص داده و تاکنون حدود ۱۸۰ مقاله تخصصی تهیه و منتشر نموده‌است.

کتابشناسی:

تکمیل پرسشنامه

آرتاپاما: دوره‌ی هخامنشی

کاردان و سیاستمدار

آرتاپاما یکی از زنان باسیاست، با هوش و سخت‌کوش دربار هخامنشی بوده و بر امور صدها کارگری که در املاک او در شهر شیراز فعالیت داشته‌اند نظارت کافی نموده‌است. نام وی در چند الواح تخت جمشید دیده شده‌است. از او یک نمونه مهر نیز باقی مانده‌است.

کتابشناسی:

کارنمای زنان کارای ایران (از دیروز تا امروز)، پوران فرخزاد. تهران، نشر قطره، ۱۳۸۱. ص. ۲۸
<http://www.niceangel.blogfa.com/post-10.aspx> (Acc: ۱۳۹۲/۰۳/۰۵)

آرتوزوسترا: دوره‌ی هخامنشی

کاردان و سیاستمدار

یکی از دختران داریوش بزرگ هخامنشی آرتوزوسترا (آرتائو زوسترا) نام داشته‌است. وی همسر مردونیه پسرگبریاس از فرماندهان و شجاعان هخامنشی بود. باتوجه به خصوصیات و صفات نیک وی، داریوش کبیر او را بیش از سایر دخترانش مورد توجه قرار می‌داد. وی یکی از بهترین مشاوران پدر بوده‌است. نام او در چند الواح تخت جمشید دیده شده‌است.

کتابشناسی:

دایره‌المعارف زن ایرانی، به سرپرستی اجتهادی، دبیر سرپرست بخش مدخل‌گزینی محسن بهلولی فسخودی؛ سرویراستار اسداله معظمی گودرزی. تهران، بنیاد دانشنامه بزرگ فارسی، ۱۳۸۲. ج. ۱. ص. ۲۳
 کارنمای زنان کارای ایران (از دیروز تا امروز)، پوران فرخزاد. تهران، نشر قطره، ۱۳۸۱. ص. ۲۹

آرتیستون

نگاه کنید به:

ارتیستونه

آزاد، شیرین (ورقا): ۱۳۲۸ - : نی ریز

اقتصاددان و مدرس دانشگاه

خانم پروفسور شیرین آزاد در تاریخ ۳۰ آبان ماه ۱۳۲۸ شمسی درنی ریز متولد شد. پدرش عزیزالله آزاد یکی از فرهنگیان فرهیخته و روشنفکر نی ریز و مادرش خانم زهت الزمان تندی است. وی لیسانس اقتصاد را از دانشگاه شیراز (پهلوی سابق) و درجه دکترا در رشته اقتصاد را از دانشگاه جورج واشنگتن ایالات متحده دریافت کرده است. همچنین دارای فوق تخصص در رشته سیستم‌های اقتصادی از دانشگاه استرایر آمریکا است.

پروفسور آزاد علاوه بر تدریس در دانشگاه‌های معتبر آمریکایی، مشاور عالی بانک جهانی و عضو سازمان علمی اقتصاد زنان آمریکا نیز است. مقالات علمی وی در نشریات معتبر جهانی چاپ شده است. همسر وی پروفسور حسین بشارتیان بوده و دو فرزند پسر ایشان پزشک هستند.

کتابشناسی:

<http://www.baghdjoza.com/Public.CustomPages/Mashahir.htm#Shirin>

(Acc: ۱۳۹۴/۱۰/۲۳)

آزاده، میمنت

نگاه کنید به:

ذوالقدر، میمنت (میرصادقی)